

IN MEMORIAM

Profesorju dr. Ludviku Čarniju v spomin

(Ivanovci, 5.11.1931 – Ljubljana, 11.8.1996)

Nad izgubo kolega in sodelavca, učitelja in prijatelja, rednega profesorja dr. Ludvika Čarnija smo učitelji in študentje na Oddelku za sociologijo ljubljanske Filozofske fakultete globoko pretreseni.¹ Seveda smo vedeli, da se bojuje z boleznijo; občudovali smo pogum in vztrajnost, s katerima jo je dolgo premagoval in najbrž smo prav zato verjeli, da se mu bo to posrečilo tudi tokrat. Izguba je zato za nas nenadna. Zarezala je v naše delo in življenje in težko se nam bo sprijazniti z njo.

Z njim smo kot z rednim profesorjem za občo sociologijo izgubili učitelja, s katerega pomočjo so se naši študentje in študentke seznanjali s temeljnimi pojmi sociologije, pa tudi s tem, kaj se sploh pravi biti študent in kaj se pričakuje od študenta sociologije. Izgubili smo teoretika sociologije, ki nam je pomagal izoblikovati instrumentarij za opazovanje družbe kot razvojnega procesa. Z vsem svojim delom in poučevanjem je zbujal pozornost sociologov do trmastih dejstev in družbenem in zgodovinskem dogajanju, v nas zbuja spoštovanje in zanimanje za zgodovino in zgodovinopisje, in tako bistveno prispeval k odprtosti naših učiteljev in študentov do problemov, rezultatov in metod dela drugih humanističnih in družbenih disciplin, na prvem mestu seveda zgodovine. In izgubili smo tudi edinega med nami, ki je resno in sistematično raziskoval doslejšnjo slovensko sociologijo in tako zbral, pregledal in predstavil strokovni javnosti gradivo, ki pomeni začetek zgodovine sociološke misli pri Slovencih. Če lahko za njegovo prizadevanje na drugih področjih z zadoščenjem rečemo, da je rodilo sad in naletelo na odziv pri kolegi in pri učencih, pa je njegovo raziskovanje slovenske sociologije še vedno izziv, za katerega lahko le upamo, da bodo nadaljevalci Čarnijevega dela odgovorili nanj. Ne moremo pa in ne smemo pozabiti še enega žalostnega dejstva: z njegovo smrtjo je iz predavalnic Filozofske fakultete odšel še zadnji izmed učiteljev, ki so ustvarili in postavili na noge Oddelek za sociologijo.

Teh nekaj besed je seveda veliko preskopi, da bi ponazorile vsebino in pomen pokojnikovega dela za tiste, ki smo z njim delali in se od njega učili. Dovolj bo še primernejših priložnosti, da se poglobimo v delo, ki ga je opravil, in poskušamo odgovoriti na izzive, ki nam jih je zapustil. Ob slovesu je pomembneje, da se spomnimo prof. Čarnija kot človeka.

Sam sem bil tudi njegov študent in ne samo sodelavec, zato imam privilegij, da lahko o njem govorim z obojno izkušnjo. Med prvimi trdnimi vtisi, ki sem si jih ustvaril o njem, je bila in ostala na prvem mestu kvaliteta človečnosti v odnosu do študentov. Veliko bolj od večine učiteljev se je vedno zavedal, kako nežna rastlina je fant ali dekle pri devetnajstih letih, sam v novem in neznanem okolju, pogosto z napačnim dialektom, pomanjkljivim predznanjem in popolnoma zgrešenimi predstavami o tem, kaj ga čaka pri študiju. Prof. Čarni je znal študentom prisluhniti, jim dobrohotno odpustiti nerodnosti in neznanje in jih ohrabriti, da niso obupali, pač pa, nasprotno, da so vztrajali, se popravili, nadoknadili zamujeno in se strokovno in človeško razvili in uveljavili. Nisem prepričan, ali mu v tem znamo slediti, vem pa, da bi mu morali, in da nam bo njegov zgled pri tem v spodbudo.

Skrb za študente je bila tudi temeljna skrb prof. Čarnija, kakor sem ga poznal kot sodelavec in kot predstojnik. Dolžni smo mu zahvalo, ker nikoli ni zgubil spred oči te rdeče niti pri načrtovanju, izvajanju in razvoju pouka sociologije in razvoja Oddelka za sociologijo. Pri presoji slehernega ukrepa je znal upoštevati cilj, naj bo z njim omogočeno slehernemu študentu ali študentki, da se svobodno in uspešno izobrazi. V razpravi so ga odlikovali preudarnost, občutek za pravičnost, zdrav skepticizem v presoji dosega in posledic našega ravnanja. S temi odlikami je bistveno prispeval h kvaliteti, zlasti pa k življenjskosti naših odločitev. Ne morem skrivati, da sem se kot sodelavec in predstojnik od njega veliko naučil. Njegovi nasveti, zlasti pa njegov zgled, so neprecenljivi.

Želim si, da bi znali ravnati po takem zgledu. Sicer pa sta Čarnijevo življenje in delo utelešena v izkušnji vseh, ki smo študirali, ki se učimo in poučujemo v šoli, ki jo pokojnik zapušča. Ostal nam bo v trajnem in hvaležnem spominu.

Jože Vogrinc

¹ Objavljamo poslovilne besede predstojnika Oddelka za sociologijo na ljubljanski Filozofski fakulteti. Podrobnejši življenjepis profesorja Čarnija ter oris njegovega dela v sociologiji in zgodovinopisju je v ZČ 45/1991, št. 4, na str. 653–654 objavil Vasilij Melik, prav tam na str. 654–656 pa Alojz Cindrič tudi bibliografijo Čarnijevih objav.